

BİR TERÖR ÖRGÜTÜNE EMANET EDİLEN **RADİKAL ESİR** **KAMPI HOL VE** **MUHTEMEL** **TEHDİTLER**

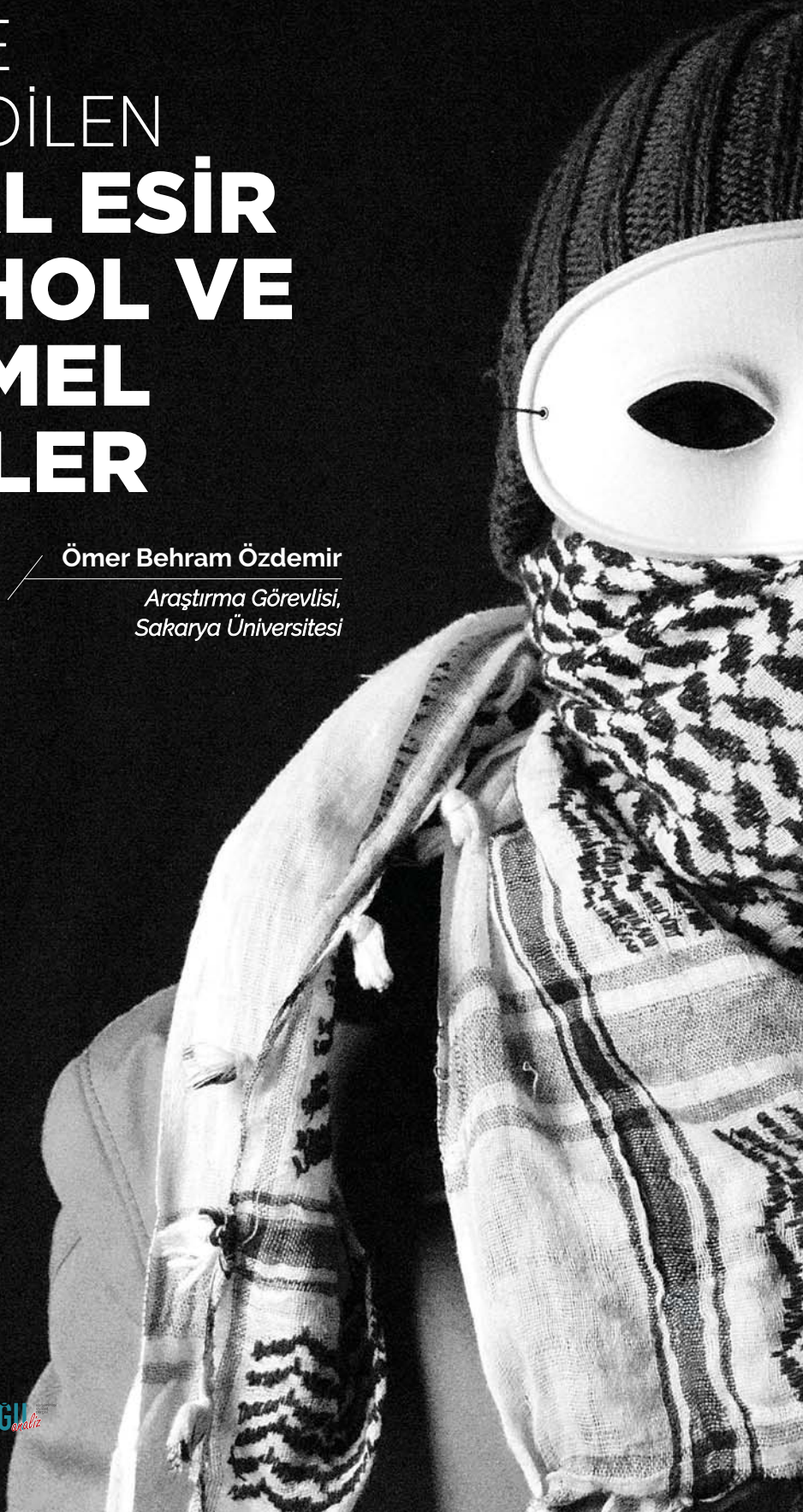
“

YPG kontrolündeki Haseke, Kamışlı, Ayn İsa ve Tabka gibi bölgelerde yüzlerce DAES militanı ve aileleri, kamplarda tutulurken on binlerce DAES'in kontrolünde bulunan Hol Kampı, diğer kamplara oranla daha büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Zelin'e göre 60 binden fazla kişinin bulunduğu kampın %94'ü kadın ve çocuklardan oluşmaktadır. Çoğunluğunu DAES'in Suriye'deki son kalesi olan Bağuz cephesindeki çatışmalar sürecinde ele geçirilenlerin oluşturduğu bu nüfusta Suriye ve Irak dışındaki ülkelerin vatandaşları azınlık durumundadır.

”

Ömer Behram Özdemir

Araştırma Görevlisi,
Sakarya Üniversitesi

Türkiye tarafından Suriye'nin kuzeyindeki terör örgütü PKK/YPG varlığına yönelik başlatılan Barış Pınarı Harekâtı'na dış dünyadan gelen tepkiler arasında, bu hareketin Suriye'deki diğer terör oluşumu DAEŞ ile mücadeleyi sekteye uğratacağı iddiası bu -

lunmaktaydı. Bu iddianın sahiplerine göre YPG'nin Türkiye'yle çatışması, DAEŞ'le mücadelede hem sahada zafiyete yol açacak hem örgütün elinde bulunan DAEŞ teröristlerinin ve ailelerinin kaçmasına ve bölgede yeni gizli örgüt hücrelerinin doğmasına yol açacaktı. Keza Batılı DAEŞ unsurlarının bu fırsattan istifade kaçarak Batı'da tekrar bir eylem tehdidi haline gelebilme ihtimali ise kendi vatandaşı DAEŞ militanlarını geri kabul etmek istemeyen Avrupa hükümetleri için adeta bir kabus senaryosuydu. Bu kabus tehdidi üzerinden YPG yanlısı söylem, kendisine mevzi devşirirken Batı medyasına hareketin başlangıcı ile neredeyse eş zamanlı olarak YPG kontrolündeki çeşitli bölgelerden yüzlerce DAEŞ esirinin "kaçtığı" haberleri düşmeye başladı.

Bu haberlerin ardından ise ABD Başkanı Donald Trump ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'dan DAEŞ esirleri ile alakalı YPG'yi suçlayan beyanlar geldi. Trump, YPG'nin ABD'yi sahaya çekmek için

DAEŞ'lileri serbest bıraktığı imasında bulunurken Erdoğan ise 750 DAEŞ'linin YPG tarafından serbest bırakıldığını açıkladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan ayrıca Batılı DAEŞ'linin akıbetiyle alakalı olarak da Türkiye'nin kendi vatandaşı olan örgüt üyelerini yargılayacağını, Türk vatandaşı olmayan örgüt üyelerinin ise vatandaşı oldukları ülkeler tarafından yargılanması gerektiğini vurguladı. Suriye içerisinde somut bir alan hakimiyeti kalmayan örgüte dair tehdit hesaplamalarında ilk sırada yer alan DAEŞ esirleri meselesi detayları ve oluşturabilecekleri tali tehditler de hesaba katılarak ele alınmalıdır.

Hol Kampı: Son Kalenin Esirleri

YPG kontrolündeki Haseke, Kamışlı, Ayn İsa ve Tabka gibi bölgelerde yüzlerce DAEŞ militanı ve aileleri, kamplarda tutulurken on binlerce DAEŞ'linin kontrolünde bulunan Hol Kampı, diğer kamplara oranla daha büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Zelin'e göre 60 binden fazla kişinin bulunduğu kampın %94'ü kadın ve çocuklardan oluşmaktadır. Çoğunluğunu DAEŞ'in Suriye'deki son kalesi olan Bağuz cephesindeki çatışmalar sürecinde ele geçirilenlerin oluşturduğu bu nüfusta Suriye ve Irak dışındaki ülkelerin vatandaşları azınlık durumundadır. Yine de Suriye ve Irak dışındaki ülke vatandaşlarının sayısının 11 binin üzerinde olduğu belirtilmektedir. Zelin'e göre, bu kitle içinde 7 bin çocuk bulunurken tüm kamp kitlesi içinde 5 yaşın altındaki çocuk sayısı 20 bin civarındadır. Kamp içerisinde çok sayıda insani yardım

kuruluşu uzantısı bulunsa da kampın, kapasitesinin oldukça üzerindeki nüfusu ve yetersiz kaynaklar trajik sonuçlara yol açmaya başlamıştır. Suriye İnsan Hakları İzleme Örgütü'ne (SOHR) göre, 2019'un ilk dokuz ayında Hol Kampı'nda yaşamını kaybeden "çocuk" sayısı 400'ün üzerindedir. Yetersiz beslenme, temiz su kaynaklarının azlığı ve salgınlar pek çok çocuğun ölümüne yol açarken kampta bilhassa çocuklara yönelik cinsel taciz vakaları da rapor edilmektedir. Kamp içi güvenlik ile ilgili yaşanan ciddi zafiyet yüzünden ise örgüt sempatanlarının karıştıkları olaylar ve kamp içi kendi örgütsel hiyerarşilerini devam ettirme çabaları günden güne artmıştır. Tüm bu kaos sonucu oluşabilecek tehditler ise sadece kısa vadede değil orta ve uzun vadede de yeni sorunlara yol açabilecek niteliktedir.

“

Kendileri doğrudan saldırılara katılmasa da hem saldırı planlayabilecek hem de bireyleri örgüte katabilecek profilde unsurların serbest kalabilme olasılığına karşın pek çok ülkenin kendi vatandaşlarını bu kamplardan almak için uğraş vermedikleri; aksine kimi örgüt üyelerinin geri dönüş yollarının kapanması adına vatandaşlıktan çıkarılmaları hükümetler düzeyindeki acziyet ve sorumsuzluk düzeyini göstermektedir.

”

Tehditler: Yabancı Savaşçılar, DAEŞ Nesli ve Fidyeye Ekonomisi

Her ne kadar yukarıda bahsedilen rakamlar içerisinde Suriye ve Irak vatandaşı olmayan yetişkin sayısı azınlıkta olsa da yine de bahsedilen rakam 4 bin civarındadır. Söz konusu 4 bin "yabancı"nın ne kadarının muharip unsur olduğu ile alakalı elde net bir veri bulunmamaktadır; ancak Bağuz cephesinde esir düşen DAEŞ'lilerin son ana kadar örgütü savundukları göz önüne alındığında ideolojik olarak güçlü ve tehlikeli profillerden bahsetmek mümkündür. Öncelikli olarak Fransa ve Belçika gibi örgüte katılımların binlerle ifade edildiği ülkeler olmak üzere pek çok hükümet bu kamplardan kaçabilecek unsurların kendi ulusal güvenlikleri için oluşturabileceği tehdidin farkındadır. Zira, örgüt "yalnız kurt" saldırılarını son dönemde metot olarak özellikle Batı'da kullanmış olsa da hayatta kalabilmek için insan kaynağının kurummasını

engellemek isteyecektir. Bireylerin radikalleştirilip örgüte kazandırılmaları sürecinde ise, yeni potansiyel örgüt üyelerinin tecrübeleri ve kimlikleriyle empati kurabilecekleri örgüt figürleri önem taşımaktadır.

Yıllardır sürekli farklı ülkelerden bölgeye gelmiş militanların hikayelerinin görsel ve yazılı şekilde örgütün elektronik medyasında paylaşılması da bu stratejinin bir ürünüdür. Kendileri doğrudan saldırılara katılmasa da hem saldırı planlayabilecek hem de bireyleri örgüte katabilecek profilde unsurların serbest kalabilme olasılığına karşın

pek çok ülkenin kendi vatandaşlarını bu kamplardan almak için uğraş vermedikleri; aksine kimi örgüt üyelerinin geri dönüş yollarının kapanması adına vatandaşlıktan çıkarılmaları hükümetler düzeyindeki acziyet ve sorumsuzluk düzeyini göstermektedir. Bu tavır, DAEŞ ile mücadele söz konusu olduğunda söz konusu yönetimlerin kendi yargı sistemlerine ve rehabilitasyon pratiklerine güvenmediklerinin de delilidir. Fakat kendi vatandaşı olan DAEŞ'lileri yargılama yoluna gitmeyen yönetimler, bu figürlerin eylemselliğini doğrudan engelleyebilseler de örgüt propagandasına malzeme olmalarının önüne geçemeyebilirler.

İkinci tehdit olarak ise, daha uzun vadeli radikalleşmeyi tetikleyecek olan DAEŞ nesli karşımıza çıkmaktadır. Örgütün "Cubs of the Caliphate" (Hilafetin Aslan Yavruları) propaganda videoları ile paylaşımına sunduğu nesil inşa çalışmasında örgüt militanlarının çocukları ufak yaşlardan itibaren hem fiziken hem de zihnen yoğun bir eğitim sürecine girmektedir. Özellikle ebeveynleri çatışmada ya da koalisyon unsurları tarafından bombalı saldırılarda ölen çocukların hedef alındığı bu süreçte nihai amaç çocukluktan itibaren fikren örgütü tamamen benimsemiş genç bir nesil oluşturarak örgütün köşeye sıkıştığı dönemlerde insan kaynağının kısıtlanmasının önüne geçmektir. Bugün el-Hol Kampı'ndaki yüksek çocuk nüfusunu göz önüne aldığımızda önümüze oldukça karanlık bir tablo çıkmaktadır. Bir kısmı doğrudan DAEŞ hakimiyetinde olan toplarlarda doğan (5 yaş ve altı), bir kısmı ise DAEŞ hakimiyeti

altında büyüyen, örgütün eğitim süreçlerinden geçen ve ebeveynlerini örgüt adına savaşırken kaybeden bu nesil şu an rehabilitasyondan uzak, eğitim ve sağlık imkanlarından mahrum bir ortamda büyümektedir. Bazılarının örgüt sempatisini ebeveynlerinin halen hayatta olduğu ve çocukları üzerindeki etkileri hesaba katılırsa, Hol Kampı radikal yetiştirme merkezi görevi görmektedir.

Bir diğer tehdit, fidye ekonomisi ve oluşturacağı güvenlik zafiyetidir. Örgüt lideri Ebu Bekir el-Bağdadi'nin Eylül ayında yayınlanan ses kaydında hapisane ve kamplardaki DAEŞ militanlarının durumuna yoğunlaşmış ve militanların özgürlüklerine kavuşturulmalarının önemi vurgulanmıştır. DAEŞ'in 2013'te Irak'ta gerçekleştirdiği ve "Duvarları Yıkma Harekatı" olarak bilinen saldırısı başta olmak üzere örgüt üyelerini kurtarmak ve örgüte yeni katılımlar sağlamak adına hapisane saldırıları yapması örgüt pratiğinde bir gelenek haline gelmiş durumdadır. Buna karşın Bağdadi, söz konusu mesajında özellikle kadın DAEŞ'lilerin durumlarının kabul edilemez olduğunu ve gerekirse fidye ödenerek serbest kalmalarının sağlanması gerektiğini dile getirmiştir. Halihazırda barındırdığı büyük kalabalıktan ötürü idaresi ve denetimi meşakkatli olan kamptan fidye karşılığında serbest kalma hadiselerinin başladığına dair iddialar çoğulluktadır.

Telegram başta olmak üzere çeşitli sosyal medya platformları üzerinden "bağış" adı altında fidye toplama kampanyaları yapılırken bu girişimler sadece DAEŞ'e yakın kanallar tarafından değil aynı zamanda el-Kaide çizgisine yakın kanallar tarafından da gerçekleştirilmektedir. Fidyeye ekonomisi büyüdükçe kaynağı belirsiz bağışlar, kaçakçılar ve rüşvet alan kamp görevlileri rotası binlerce firariye yol açabilir.

Potansiyel bir radikalleşme merkezini bir başka terör örgütünün idaresine verme tercihi bulunan aktörler, bu kararlarının olumsuz sonuçlarını kendi ulusal radikalleşme karşıtı mücadelelerinde görebilirler

Son kertede YPG/PKK'nın DAEŞ militanları ve ailelerinin bulunduğu kampları, bu şahıslar içerisinde kendi vatandaşlarını geri almayı istemeyen yabancı hükümetlere karşı koz olarak kullanmaları ve sayıları on binlerle ifade edilen bu insanların yargı/rehabilitasyon/edim süreçleri ile alakalı uluslararası ve yerel düzeyde ciddi bir plana sahip olunmaması etkileri kısa sürmeyecek çok yönlü sorunlara yol açma potansiyeline sahiptir. Potansiyel bir radikalleşme merkezini bir başka terör örgütünün idaresine verme tercihi bulunan aktörler, bu kararlarının olumsuz sonuçlarını kendi ulusal radikalleşme karşıtı mücadelelerinde görebilirler. ■